

Πώς θα βοηθήσετε το παιδί σας να εκφράζεται;

Οι δεξιότητες επικοινωνίας ενός νεογέννητου εντοπίζονται και επιβεβαιώνονται από τους επιστήμονες, οι οποίοι υποστηρίζουν πως η ανάπτυξη της επικοινωνίας είναι το ίδιο σημαντική με τη σωματική ανάπτυξη και ωθούν τους γονείς να δημιουργούν γέφυρες επικοινωνίας με το παιδί τους, ώστε να βοηθηθεί η γλωσσική του ανάπτυξη.

Πριν δώσουμε συμβουλές γι' αυτό, θα αναφερθούμε στις πιο συχνές δυσκολίες του παιδιού κατά την προσχολική ηλικία.

ΦΩΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ

Ένα μεγάλο ποσοστό παιδιών προσχολικής ηλικίας καθυστερεί στην εξέλιξη της ομιλίας, χωρίς να υπάρχει οργανική αιτιολογία που να δικαιολογεί αυτή την καθυστέρηση. Τα συμπτώματα είναι δυσνόητη ομιλία με αντικατάσταση, μετάθεση ή απαλοιφή φθόγγων στις λέξεις.

Η δυσκολία οφείλεται σε μια κεντρική δυσκολία στην αντίληψη, επεξεργασία και οργάνωση των ήχων σε λέξεις στο φωνολογικό σύστημα της γλώσσας.

ΑΡΘΡΩΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ

Η δυσνόητη ομιλία που οφείλεται σε αλλοίωση των φθόγγων, σε ανακριβή άρθρωση ή σε δυσκολία εκφοράς συμπλεγμάτων, μπορεί να καταδεικνύει νευρολογικά, ανατομικά ή λειτουργικά προβλήματα (σχιστία χείλους ή ουρανίσκου, ορθοδοντικές ανωμαλίες). Οι αρθρωτικές διαταραχές αποτελούν ξεχωριστή κατηγορία αλλά μπορεί να συνυπάρχουν με τις φωνολογικές διαταραχές.

Σκοπός της λογοθεραπείας είναι να εκμαιεύσει το φθόγγο που υπολείπεται και στη συνέχεια να αυτοματοποιήσει τις κινήσεις του συστήματος της ομιλίας, οι οποίες υπό φυσιολογικές συνθήκες γίνονται υποσυνείδητα. Ακόμη, η λογοθεραπεία σκοπό έχει να βοηθήσει και να προάγει την ακουστική διάκριση των φθόγγων, για την όσο το δυνατόν πιο άμεση αποκατάστασή τους.

Κάθε παιδί έχει τα δικά του χρονολογικά ορόσημα κατάκτησης των φωνημάτων και των συμπλεγμάτων, τα οποία μπορεί να αποκλίνουν ανάλογα με την περίπτωση. Η ηλικία στην οποία η πλειοψηφία των παιδιών έχει κατακτήσει το φωνολογικό σύστημα, είναι τα 4.5 έτη. Η ηλικία η οποία είναι καθοριστική για τη μετέπειτα εξέλιξη του παιδιού είναι ηλικία των 5-5.5 ετών. Στην ηλικία αυτή το παιδί πρέπει να παράγει καθαρά όλα τα φωνήματα και τα συμπλέγματα, ώστε να μην επηρεαστεί έπειτα η διαδικασία της μάθησης και μεταφερθούν οι προφορικές του δυσκολίες στο γραπτό λόγο. Η έγκυρη αντιμετώπιση των δυσκολιών αυτών, οδηγεί στη μείωση των πιθανοτήτων εμφάνισης μαθησιακών δυσκολιών.

Προκειμένου να αποφευχθούν τα παραπάνω, μεγάλη σημασία δίνεται στο ρόλο των γονιών στη γλωσσική ανάπτυξη του παιδιού. Λιθαράκια για τη δημιουργία αυτής της γέφυρας αποτελούν μικρές πολύτιμες συμβουλές, που αποτυπώνονται στα εξής:

ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ ΓΙΑ ΓΟΝΕΙΣ

- Να είστε **σαφείς, ξεκάθαροι**. Υπερβάλλετε στις εκφράσεις του προσώπου και χρησιμοποιείτε έντονες χειρονομίες, ώστε να καταδεικνύονται τα συναισθήματά σας.
- Να είστε **σταθεροί** αλλά όχι άκαμπτοι στη συμπεριφορά σας απέναντι στο παιδί. Οι αντιδράσεις και οι εκφράσεις των συναισθημάτων σας να είναι σταθερές, να μπορεί το παιδί να αναγνωρίζει την έκφραση χαράς, λύπης, θυμού, φόβου.
- Μοιραστείτε μαζί του **χρόνο, ενέργεια, προσοχή, συναισθήματα**. Το παιδί πρέπει να εμπλακεί μαζί σας στην πράξη. Δεν αρκεί μόνο να περνάτε πολύ χρόνο με το παιδί. Χρειάζεται να περνάτε χρόνο ποιοτικό, που θα προσφέρει ερεθίσματα και κίνητρα για επικοινωνία, π.χ. Αντί να είστε με το παιδί όλη μέρα σιδερώνοντας και αφήνοντάς το να βλέπει τηλεόραση, είναι προτιμότερο να περάσετε μια δημιουργική ώρα μαζί του, όπου θα του διαβάσετε παραμύθια και θα μοιραστείτε εμπειρίες.
- **Περιγράψτε τις κινήσεις του** με απλά λόγια, π.χ. Ο Σωτήρης φτιάχνει παζλ, η Μαρία διαβάζει παραμύθι, ο Κώστας παίζει με το αυτοκινητάκι. Με αυτόν τον τρόπο, το παιδί αναγνωρίζει τη δομή της γλώσσας του, ώστε να τη χρησιμοποιήσει επαρκώς όταν χρειαστεί.
- Αφήνετε το παιδί να αναλαμβάνει **πρωτοβουλίες**, μη του τα δίνετε όλα έτοιμα. Αντί να παρέχετε στο παιδί ό,τι χρειάζεται πριν το χρειαστεί, καλύτερα αφήστε το ίδιο να αναζητήσει και να ζητήσει αυτό που θέλει. Έχοντας καλυμμένες τις ανάγκες του πριν παρουσιαστούν, το παιδί δεν προσπαθεί να επικοινωνήσει, γιατί δεν έχει την ανάγκη να επικοινωνήσει για κάτι.
- Δίνετε **εναλλακτικές επιλογές**, προκειμένου να διαλέξει κάτι. Κάνοντας μία επιλογή μεταξύ δύο προσφορών, το παιδί θα ανταποκριθεί καλύτερα, αφού θα ασχοληθεί με αυτό που του αρέσει. Το αίσθημα αυτοπεποίθησης που αποκτά το παιδί εκφράζοντας την επιλογή του, δομεί τη βάση για περαιτέρω ανάπτυξη του εκφραστικού λόγου.
- Εκμεταλλευτείτε ήχους ή κραυγές που παράγει, **μιμηθείτε** τις φωνές του και τις κινήσεις του, ενισχύστε την προσπάθειά του. Βλέποντας το γονιό να μιμείται, το παιδί αντιλαμβάνεται τη σημασία της μίμησης. Ακόμη, η ανατροφοδότηση που δίνει ο γονιός μέσω της μίμησης, παρέχει στο παιδί ποικίλα ακουστικά ερεθίσματα και το βοηθά στον εκφραστικό του λόγο.
- Δίνετε **μικρές, κατανοητές εντολές**, χρησιμοποιώντας βασικές λέξεις (P+A).
- Απευθύνετέ του το λόγο, πάντα χρησιμοποιώντας **το όνομά του**.

- **Επιβραβεύετε και ενισχύετε** κάθε προσπάθειά του, ακόμη και αν δεν οδηγεί στο επιθυμητό αποτέλεσμα.
- Εμπλακείτε σε παιχνίδια που απαιτούν **αλληλεπίδραση**.
- Όταν επικοινωνείτε με το παιδί, **κοιτάτε το στα μάτια**, όσο συχνότερα γίνεται. Με αυτόν τον τρόπο, το παιδί θα μάθει πως είναι σημαντικό να κοιτάζει στα μάτια όταν επικοινωνεί. Ακόμη, το παιδί μαθαίνει πράγματα για εσάς, βλέποντας τις εκφράσεις του προσώπου σας. Τραβήξτε το βλέμμα του με αντικείμενα που παρέχουν ερεθίσματα (απτικά, οπτικά, ακουστικά). Αποφεύγετε να του δίνετε την εντολή "Κοίτα". Όταν σας κοιτά, επιβραβεύετέ το, ώστε να συνδέσει την οπτική επαφή με την επιβράβευση. Παιζετε παιχνίδια, όπως "κούκου τα".
- **Αποφεύγετε να του μιλάτε με παιδικές λέξεις**, π.χ. Τσιτσι, άτα, κοκό. Η κατανόηση του παιδιού βρίσκεται ένα βήμα μπροστά από την έκφραση, με αποτέλεσμα να καταλαβαίνει περισσότερα από όσα νομίζετε.
- Όταν μιλάτε στο παιδί σας, κάνετε τις απαραίτητες παύσεις, ώστε να εκφραστεί. Η **εναλλαγή σειράς**, δίνει στο παιδί το χρόνο και χώρο που χρειάζεται και το κάνει να καταλάβει πως αποτελεί ισότιμο μέλος της επικοινωνίας σας.
- Όταν είστε εκτός σπιτιού, **εκμεταλλευτείτε κάθε ευκαιρία**, για να αυξήσετε το λεξιλόγιο του παιδιού π.χ. Κατονομάστε πράγματα στο super- market, στο μανάβικο, στο ζωολογικό κήπο.

Ως γονείς, είστε το πρότυπο λόγου για το παιδί σας κατά τη γλωσσική του ανάπτυξη. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι αφιερώνοντας χρόνο και έχοντας διάθεση να ασχοληθείτε μαζί του, κάνετε την επικοινωνία του πιο αποδοτική.

Λίνα Χολή

ΛΟΓΟΠΕΔΙΚΟΣ - ΕΙΔΙΚΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ
MSc ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΙΑ - ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ
PgDip in Speech & Language Therapy
City University London

ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑ 3, 161 21 ΒΥΡΩΝΑΣ, ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 215 520 1122 / Κιν: 6976 784 990
Url: www.logopaideia.gr
Mail: linaxoli@logopaideia.gr

Μέλος του Πανελληνίου
Συλλόγου Λογοπεδικών
Member of the Royal College
of Speech & Language
Therapists (RCSLT)

